

OPIS TRENTE.

I. LEGA.

JOS. ABRAM.

Vas Trenta leži na severovzhodni strani Primorja. Njenih 65 hiš je raztresenih tri ure na daleč v štirih dolinah, ki se tuintam zožujejo v prave soteske in so vse, izvemši dohod od Soče in Bolca, zastražene z gorovjem, nad 2000 *m* visokim.

Edini dolinski dohod v Trento vodi ob reki Soči od Bolca, oziroma od vasi Soče. To dolino, ki se razteza proti severovzhodu in se končuje v precej široki in lepi ravni na Logu v Trenti, tvorijo na levi Soče »Plazje« z vrhovi Lopami (2400 *m*), Voglom (2350 *m*), Tičarico in s planino Trbiščino, čez katero je prehod K Sedmerim jezerom, na desni Soče pa Grintavec in del pogorja Berebice z erarskim gozdom Strmarico. Dolina je ozka in le tupatam se nahajajo večje in manjše prodne ravni in položne grive, sredi katerih si je Trentar postavil boren dom. Kljub ozkosti doline in razmerno široki prodni strugi Soče pa napravlja ta svet prijeten vtisk na človeka. Dopada se nam lepa zelen, ki se dviga visoko v gore, ugaja nam ravna, šele šest let stara cesta, ki se vije vedno ob vodi proti Logu. Posebno mogočen vtisk pa napravlja na potnika ospredje, slikovito strmo skalno pogorje Razorja, Pihavca in večinoma zaraščenega Ozebnika nad Logom. Proti zapadu, oziroma proti vasi Soči pa zajezuje na videz dolino par visokih, rodovitnih soških planot: Skala, Lomovje in v koncu docela obrasli Črni vrh.

Trentski Log je nekako središče Trente. Tu in v bližnji okolici je največ hiš bliže skupaj. Log je lepa, tuintam malo grivasta ravan in je podoben velikemu trgu, s katerega se cepijo tri trentske »ceste«, tri doline: proti Soči in Bolcu, proti Zadnjici in proti cerkvi ter dalje proti izviru Soče. Na Logu (600 *m* nad morjem) se končuje cesta, katere je od Bolca do tu 19·97 *km*. Dokler ni bilo gostilen in planinskih prenočišč v Trenti, je bila tu turistom jako dobrodošla Baumbachova kočica, ki je bila naravnost neobhodno potrebna. Zdaj stoji tik kočice Zorčeva gostilna »Pri Triglavu« s prenočiščem »Slovenskega planinskega društva«. Lučaj od tu stanuje pa široznani vodnik Andrej Komac, vulgo Mota.

Na Logu pod Berebico se stekata Soča in Zadnjica, čez Zadnjico pa vodita brv in klanec, ki se cepi pod Cudrovo gostilno »Pri Zlatorogu«, stoječo na prijaznem griču in razgledišču, proti Zadnjici in mimo gostilne izprva kakih 100 *m* strmo, nadalje pa

po ravnem proti cerkvi. Sredi med klancema se pa precej strmo dviga obraslo Čelo, katerega greben se končuje slednjič na 2601 m visokem Razorju.

Pot v Zadnjico ob vodi Zadnjici je na par krajih radi mela grda, sicer pa zložna in radi divjosti kraja zelo prijetna. Tik ob klancu grmi med skalami bistra Zadnjica, nad njo se dviga pretilno naravnost navpik skalni Ozebnik, ki mu vznožje obroblja smrekov gozd. Na levi klanca pa stopa polagoma tudi precej zarasla Kukla ali Mali Prosek, više gori pa Goličica z golo glavo. Ob tej poti sta samo dve hiši — ker jih več ne more biti. Čez kakih 10 minut hoda dospeš v prijetni erarski gozd Veliki Prosek, po katerem vodi pot dalje v Zadnjico. V tem gozdu izvira in sicer tik pod potjo nad strugo Zadnjice (Velega potoka) najboljša trentska voda Krajcarica kot dobršen potok. Še dobrih 10 korakov, in dolina Zadnjica leži pred tabo v vsej veličastnosti. Kolovoz te pripelje na breg Velega potoka, ki je večinoma suh (voda teče skozi pesek) in izvira 2000 m visoko iz Splevtskega jezera. Ta potok meji tudi erarski gozd. Čez brv prideš potem v pravo Zadnjico, ki je izprva izvečine neobraščena, proti koncu pod Kanjavec in Triglav pa obraščena. Do brvi porabiš od Loga $\frac{1}{4}$ ure, od brvi dopod Triglava pa $\frac{3}{4}$ ure. Široka je 10 minut do $\frac{1}{4}$ ure z obdelovanimi grivami vred. V prvem delu, sprednjem delu Zadnjice, je več trentskih pristaj, kjer bivajo Trentarji z Loga; po leti kosijo, sečejo seno in obdelujejo onih par bornih njivic krompirja, čomp. Pomladi in jeseni, ko ni živina na planinah, pa pasejo svojo drobnico po pašnikih in grivah tja dopod Triglava. Med pristajami in bornim zemljiščem vodi kolovoz (dasi ni dobiti v Trenti voz razen enega malega z edinim oslom) in po njem prehodiš v 10 minutah ves obdelovani svet. Nato te sprejme šibak gozd in po njem hodiš deloma po ravnem, deloma po srednje strmem klancu dobre četrt ure do lepe ravnice, ki jo je pa potok Zadnjica o povodnjih že nad polovico zasul s prodom. Tu je bil nekdanj stan za drobnico, ko so rabili Zadnjico še za planino. Podrt hlev nas spominja na to. Lepo zeleno ravan krog stana imenuje Trentar »utro« in ime »na utri« se je ohranilo. Čim dalje greš, tem bolj skalovita je pot, vendar pa je vse zaraščeno na vse strani. Nenadoma si na razpotju. Stezica na levo vodi po gozdu v Pihavec proti planini Zajavorju in dalje na Luknjo. Steza je jako strma in do Zajavorja do stana dolga kake pol ure. Napis na razhodni steni pa pravi, da vodi prvotna steza naprej pod Triglav in od tam na Luknjo in na Dolič. Čez nekaj minut dospemo iz gozda na kamenit in s travo in rušjem porastel

svet, ki se polagoma spet dviga, na vse strani pa je obraščen z bukovjem in smrečjem. Pot nam kmalu prestriže izvečine suhi prod »Korita«, ki se vleče od Luknje doli ter se malo niže shaja z Zadnjico. Onkraj »Korit« postaja svet vedno bolj proden in kamenit in se dviguje sicer zmerno, a neprestano. Poraščen je ob Pihavcu s šibkim bukovjem, ki je od plazov in neviht napol polomljeno ter je raztreseno tudi na desno ob potoku Zadnjici in tja po drugi strani doline pod sila strmi Ozebnik. Sicer pa tod rasto samo rušje, sleč in borna trava, v kolikor more med kamenjem. Na vrhu smo, 1000 *m* nad morjem. Pod nogami samo kamenje, skale in prod, pred nami veličastne stene Triglava, Kanjavca in Vršaca. Tuintam leži pod njimi večni sneg. Globoko tihoto in smrt moti le šumenje Zadnjice, ki pada po globoko izjednem koritu, žlebu med Triglavom in Kanjavcem, v dolino ter se izgublja v mogočen plaz, dokler ga tja proti koncu avgusta s pomočjo solnca docela ne izpodje in stopi. Tu je tudi novo razpotje. Napis na skali kaže na levo »Čez rušo« na Skok in na Luknjo, čez plaz, oziroma čez Zadnjico pa na »Komar«, Dolič in na Triglav. Svet pod Kanjavcem se imenuje »Leva«, in ako greš ravno na nasprotno stran Luknje, pod Kanjavcem in Vršacem in med njim in Ozebnikom po strmemrodu gori, prideš v eni nri na »Dol«, na prelaz, od katerega vodi steza na planino Trbiščino, druga pa »Čez Lope« proti Sedmerim jezerom.

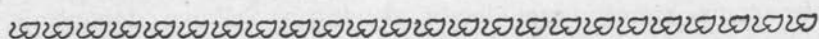
To je dolina Zadnjica — pač najbolj slikovita in divja in grozna izmed vseh slovenskih planinskih dolin! Podobna je velikanskemu podolgatemu kotlu. Na vzhodu meji Zadnjico strmi Triglav s sosedoma Kanjavcem in Vršacem s svojimi nad 1000 *m* visokimi, skoraj navpičnimi stenami, na jugu po prelazu »Dolu« z Vršacem zvezani strmožlebasti Ozebnik, ki pada v dolino do vode Zadnjice. Na zahodu zapira dolino Razorsko pogorje z Goličico in Planjo, katerih podnožje krasi temnozeleni Veliki Prosek, na sever pa ščiti Zadnjico precej široki, terasasti, srednje obrasli svet Velega potoka, ki se dviga do znamenitih Kriških podov, t. j. do prvega ali Splevtskega jezera (2000 *m*), in pa strmi, sila meloviti, ob vznožju večinoma obrasli Pihavec, ki je zvezan s Triglavom po prelazu Luknji.

Po pregledu Zadnjice vrnimo se zopet na Log. Kakor že omenjeno, se svet od Loga proti severozahodu, t. j. proti cerkvi in izviru Soče takoj izprva precej dviga. V četrti ure stojiš skoraj 150 *m* višje. Kakor varujeta vhod v Zadnjico Čelo s Kuklo in pa Ozebnik, tako stražita to dolino Device Marije (jaz jo tako imenujem) Čelo in zelo strma Berebica, ki se tu pravo-

kotno obrne od zapada proti severu. Tik ob vznožju Berebice grmi po globokem koritu čez skale in slapove deroča Soča. Ob velikih povodnjih te kar bega hoditi ob njenih strmih bregovih — toliko, naravnost glušno je grmenje valov! Omenjam, da tik ob bregu Soče vodi le steza, ki krene od klanca na levo takoj pri brvi čez Zadnjico. Klanec, nekdanj, za časa rudnikov, za vožnjo pripravna pot, vodi, kakor omenjeno že prej, par sto korakov proti Zadnjici, proti vzhodu in krene potem v ovinku mimo »Zlatoroga« med smrečjem na »Vršič«, t. j. višek nad Logom (krog 750 m), odkoder lepo pregledaš Log in novo cesto tja doli do »Markovega« mosta čez Sočo (20 minut od Loga proti Bolcu). Most se imenuje »Markov«, ker stanuje ob mostu kmet vulgo »Marka«. Na Vršiču je vzdano znamenje D. M. in obenem počivališče ljudem, ki nosijo težka bremena živeža od ceste z Loga. Odtod treba stopati po dosti lepem klanecu navzdol in po lepi, a žal preprodni, kakih osem minut dolgi ravni ob Soči dospeš mimo dveh hiš do trentskega pokopališča. Na tvoji levi se dviguje strma, večinoma z bukovjem in smrečjem obrasla Berebica, ki se vleče vzporedno s Sočo tja gori do »Zapodna« pri izviru Soče 1½ ure daleč. Iz doline ni videti golih vrhov tega pogorja. Na tvoji levi pa prehaja in se stopnjema viša Čelo v Mali Prosek, ki je skalovit, melovit in le deloma zaraščen. Mali Prosek prehaja dalje v lepo, od smrečja temnozeleno planino Kuklo, nad katero kraljuje Goličica, pod njo pa sameva skromna cerkvice D. M. s sosedom trentskim vikarjem in vodnikom Špikom, Antonom Tožbarjem. Od pokopališča do cerkve je kakih osem minut. Dolina, ki ni sicer nikjer širša od enega starega strela, se ob nadaljni poti proti cerkvi docela zoži, da imata prostora le Soča v zajedeni strugi in pot ob srednje strmi grivi. Nenadoma zazreš borni leseni zvonik in Špikovo domovanje. Pohitiš še čez navadno suh hudournik, in razveseliš se v dno duše prijazne oaze, zastražene od strmih, deloma obraslih sten, razveseliš se skromne cerkvice in vsega, kar zagledaš, razveseliš se, da bi kar zavriskal. Pozdravljena Devica Marija, pozdravljen trentski pastir, pozdravljen tudi ti, dobrosrčni Špik!

Pri cerkvi je lep kos precej dobrega zemljišča. Toda lepa ravan se kmalu izgubi. Par minut od cerkve naprej treba čez brv. Onostran, na tako zvanem »Ančkovem« (travniku namreč), je zopet ravan z eno hišo. Tu se jame odpirati obzorje proti severovzhodu, proti širokoplečemu Prisojniku s slikovitimi stolpi; tu je tudi razpotje k izviru Soče ter na Prisojnik in njegovega mogočnega soseda, na Razor. Ravno nasproti omenjeni

hiši »pri Furlanu«, onkraj Soče zazreš zelo globoko in sila ozko, v same skale zajedeno korito, imenovano »Korita«, po katerem dere dobri dve uri od daleč izpod Razorjevega masiva izvirajoča »Mlinarica«, ki se takoj izliva v Sočo. Ta Korita so dolga okoli pol ure. O planinskih potih bomo govorili kasneje v posebnem odstavku. Od tu naprej vodi pot nekaj časa ob Soči, deloma čez meli, deloma pa med drevjem in ob grivah, zaraslih s slečem. V pičlih 10 minutah obstojimo pred dvojno brvjo pod »Pretnarjem«, pod hišo, ki stoji na nekakem griču med strugo Soče in med potokom Limarico, izvirajočo v več studencih pod Mojstrovko in pod severozapadnimi stenami Prisojnika — to je ob poti v Kranjsko goro. Tu se nehote ustavimo, zakaj naravnost očarujoč pogled nas popolnoma prevzame. Pred seboj na vzhodu vidimo Prisojnik in zlasti mogočni Razor v vsej veličastnosti. Od nikoder se lepše ne vidi kakor od zapadne strani. Zraven njega na desno kipijo drzno v nebo in nad dolino pa sila razjedeni Kanceljni in Planja, pod Planjo pa krasen top stožec, ves črn zelen smrečja, planina Kukla, a nad Kuklo zopet znana Goličica. Ravno nam nasproti, nad levim bregom Soče, se začinja svet dvigati v strme meli in travnike, mimo katerih priteka izpod Prisojnika mali potočič L'éženica«, dalje gori nad Turo, nad hišo na prijaznem in razglednem, pet minut visokem holmu pa deloma v kamenito, deloma obraščeno strm, dokler se po kakih 20 minutah ne začne gozd, ki sega tja gori do mogočnih in globokih Razorjevih kamenitih plazov. Le Prisojnikovo vznožje in pobočje, imenovano »Pod Prisojnikom«, je močno zaraščeno še daleč tja gori do »Metlike«, t. j. skoraj do izvira Mlinarice. (Dalje prih.)

DRUŠTVENE VESTI.

† **Josip Mikuš**, član »Savinske podružnice«, posestnik, gostilničar in mesar v Gornjem gradu, je dne 14. marca umrl. Pokojnik je bil član podružnice od njenega začetka do svoje smrti. Udeležil se je bil tudi slovesne otvoritve Kocbekove kočje pod Ojstrico l. 1894., je polazil večkrat Menino ter bil prijatelj in pospeševatelj turistike. Marsikateri hribolazec se bo še spominjal njegove gostoljubne gostilne. »Savinska podružnica« ter tudi premnogi naši člani ga ohranijo v hvaležnem spomину.

Novi člani osrednjega društva: Kranjc Jerica, trgovca soproga v Borovnici. Zotter Makso, c. kr. davčni oficijal v Krškem. Wratschko Oskar, c. kr. pol. svetnik. Ditrich Fran, zastopnik Prve češke splošne